

III col·loqui internacional del projecte *Mimesi*

LA POÈTICA DE LA IL·LUSTRACIÓ: RAÓ & CÀNON

Universitat de Barcelona 6|7 octubre 2011

MARC TEÒRIC

Letteratura e epistemologia illuministica

(Literatura i epistemologia de la Il·lustració)

Klaus W. HEMPFER (Freie Universität Berlin)

La ponència s'articula en dues parts: a la primera s'explica el concepte de "Denkform" (forma de pensament) de la Il·lustració elaborada per Cassirer a la seva *Filosofia de la Il·lustració* (1932) per tal de precisar la relació específica entre literatura i Il·lustració, la que fa d'una determinada literatura del període de la Il·lustració una "literatura il·lustrada". A la segona part s'analiza la primera novel·la de Diderot, *Les bijoux indiscrets* (1748) com a paradigma de la relació específica que la Il·lustració estableix amb la literatura.

Segons Cassirer la forma o l'"estil" de pensament de la Il·lustració es caracteritza per la substitució d'un pensament hipotètic i deductiu per un d'empíric i inductiu, tot i no posar en qüestió "die grundsätzliche Ordnung und Gesetzlichkeit des Tatsächlichen selbst" (l'ordre fonamental i la regularitat efectiva). En aquest context és decisiu que un canvi tan fonamental en l'estil de pensament, segons l'anàlisi de Cassirer, no es redueixi, com en el cas de Foucault, a un fenomen superficial i que, per tant, no s'atribueixin al mateix episteme la construcció de sistemes de Descartes i la deconstrucció de sistemes de Voltaire.

Cal remarcar també de quina manera la literatura de la Il·lustració explicita en l'estructura dels textos literaris aquest canvi en l'estil de pensament com a canvi epistemològic fonamental i proposa així un nou hàbit epistemològic. La tesi central de la ponència és que la literatura de la Il·lustració, com la literatura d'altres èpoques, se sustenta sobre els mateixos fonaments epistemològics del camp de discurs de l'època, però que té per objectiu abandonar l'episteme de l'època anterior i construir-ne un de nou o, en altres termes, que la configuració epistemològica ja no és una condició prèvia del discurs literari, sinó l'objecte de reflexió.